

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2017. június 12.
(OR. en)

9309/17

ECOFIN 412
UEM 161
SOC 392
EMPL 306
COMPET 409
ENV 508
EDUC 236
RECH 192
ENER 231
JAI 491

FELJEGYZÉS

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Biz. dok. sz.:	ST 9254/17 ECOFIN 383 UEM 132 SOC 361 EMPL 276 COMPET 378 ENV 478 EDUC 206 RECH 162 ENER 202 JAI 454 - COM)(2017) 522 final
Tárgy:	Ajánlás – A TANÁCS AJÁNLÁSA Románia 2017. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Románia 2017. évi konvergenciaprogramját

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a COM(2017) 522 final bizottsági javaslaton alapuló fenti tanácsi ajánlástervezet több tanácsi bizottság által módosított és jóváhagyott szövegét.

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(...)

Románia 2017. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Románia 2017. évi konvergenciaprogramját

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre¹ és különösen annak 9. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

¹ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

mivel:

- (1) A Bizottság 2016. november 16-án elfogadta az éves növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2017. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács a 2017. március 9–10-i ülésén jóváhagyta az éves növekedési jelentés prioritásait. A Bizottság az 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet² alapján 2016. november 16-án elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült jelentést, amelyben Romániát nem sorolta azon tagállamok közé, amelyek vonatkozásában részletes vizsgálatra kerülne sor.
- (2) A Romániára vonatkozó 2017. évi országjelentést 2017. február 22-én tették közzé. Az országjelentésben a Bizottság értékelte a Tanács által 2016. július 12-én elfogadott országspecifikus ajánlások és az előző években elfogadott országspecifikus ajánlások végrehajtása érdekében hozott intézkedéseket, valamint az Európa 2020 stratégia nemzeti szintre lebontott célkitűzései kapcsán Románia által elért eredményeket.
- (3) Románia 2017. május 5-én benyújtotta 2017. évi nemzeti reformprogramját és 2017. évi konvergenciaprogramját. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két program értékelésére egyidejűleg került sor.

² Az Európai Parlament és a Tanács 2011. november 16-i 1176/2011/EU rendelete a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról (HL L 306., 2011.11.23., 25. o.).

- (4) A 2014 és 2020 közötti időszakra vonatkozó európai strukturális és beruházási alapok programozását a vonatkozó országspecifikus ajánlások figyelembevételével alakították ki. Az 1303/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet³ 23. cikke szerint, amennyiben az a vonatkozó tanácsi ajánlások végrehajtásának elősegítése érdekében szükséges, a Bizottság kérheti egy tagállamtól partnerségi megállapodásának és releváns programjainak felülvizsgálatát és az azok módosítására vonatkozó javaslattevét. A Bizottság az európai strukturális és beruházási alapok eredményességét és a gondos gazdasági irányítást összekapcsoló intézkedések alkalmazására vonatkozó iránymutatásokban további részletekkel szolgált arról, hogyan alkalmazná az említett rendelkezést.
- (5) 2009 és 2015 között Románia három fizetésimérleg-támogatási program kedvezményezettje volt, amelyeket a Bizottság és a Nemzetközi Valutaalap közösen kezelt a Világbank támogatásával. Kifizetésekre csak a 2009–2011-es első program keretében került sor, a 2011–2013, illetve a 2013–2015 közötti program elővigyázatossági jellegű volt. Az első program keretében nyújtott kölcsönök visszafizetésére vonatkozó romániai kapacitás nyomon követése érdekében a Bizottság 2015 októberében megkezdte a program utólagos felügyeletét, amely legalább a kölcsön 70 %-ának visszafizetéséig – vagyis a tervek szerint 2018 tavaszáig – fog tartani.

³ Az Európai Parlament és a Tanács 2013. december 17-i 1303/2013/EU rendelete az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 347., 2013.12.20., 320. o.).

- (6) Románia jelenleg a Stabilitási és Növekedési Paktum prevenciós ágához tartozik. 2017. évi konvergenciaprogramjában a kormány azt vetíti előre, hogy a GDP-arányos államháztartási hiány 2017-ben és 2018-ban egyaránt 2,9 % lesz, majd fokozatos csökkenés következtében 2020-ra 2,0 %-ra mérséklődik. A középtávú költségvetési cél – a GDP 1 %-ának megfelelő strukturális hiány – 2020-ig, vagyis a programidőszak során várhatóan nem fog teljesülni. Az újraszámított⁴ strukturális egyenleg a tervek szerint 2020-ra eléri a -2,6 %-ot. A konvergenciaprogram szerint a GDP-arányos államadósság a 2016. évi 37,6 %-ról 2018-ban várhatóan 38,3 %-ra nő, majd 2020-ra 37,6 %-ra csökken. A költségvetési előrejelzéseket alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv optimista. A makrogazdasági kilátásokat övező legfontosabb lefelé mutató kockázat a költségvetési és strukturális intézkedések rövid, illetve középtávú növekedési kilátásokra gyakorolt gyengébb hatásából ered. Ugyanakkor a kitűzött hiánycélok elérésének támogatásához szükséges intézkedések nincsenek kellőképpen kidolgozva. Emellett az egységes bértábla bevezetéséről szóló törvénytervezet jelentős lefelé mutató kockázatot jelent a költségvetési előrejelzésre nézve.

⁴ A Bizottság által a közös módszertannak megfelelően, egyszeri és átmeneti intézkedések nélkül újraszámított, ciklikusan kiigazított egyenleg.

- (7) A 2016. július 12-i tanácsi ajánlás szerint Romániának 2016-ban mérsékelnie kell a középtávú költségvetési céltól való eltérést, és 2017-ben – amennyiben a középtávú költségvetési cél kisebb erőfeszítéssel nem teljesíthető – a GDP 0,5 %-ának megfelelő éves költségvetési kiigazítást kell megvalósítania. A 2016. évi eredményadatok alapján Románia jelentősen eltér a középtávú költségvetési céltól. Az EUMSZ 121. cikkének (4) bekezdésével, valamint az 1466/97/EK tanácsi rendelet 10. cikkének (2) bekezdésével összhangban a Bizottság 2017. május 22-én figyelmeztetést intézett Romániához a középtávú költségvetési céltól való, 2016-ban tapasztalt jelentős eltérés miatt. A Tanács [*date of adoption of ST 9999/2017*]-án/-én egy további ajánlást⁵⁺ fogadott el, amelyben megerősítette, hogy Romániának meg kell tennie a szükséges lépéseket annak biztosítása érdekében, hogy a nettó elsődleges államháztartási kiadások nominális növekedése⁶ 2017-ben ne haladja meg a 3,3 %-ot, ami a GDP 0,5 %-át kitevő éves strukturális kiigazításnak felel meg. A Bizottság 2017. tavaszi előrejelzése alapján fennáll a kockázata annak, hogy 2017-ben jelentős lesz az eltérés az ajánlott kiigazítástól.

⁵ A Tanács ...-i ajánlása Románia középtávú költségvetési célhoz vezető korrekciós pályától való jelentős, megfigyelhető eltérésének korrekciójáról (HL ...).

⁺ OJ: Please complete the footnote reference for ST 9999/2017.

⁶ A nettó államháztartási kiadás a teljes államháztartási kiadás, a következők kivételével: kamatkiadások, az uniós programokra fordított azon kiadások, amelyeket teljes mértékben ellentételeznek az uniós alapokból származó bevételek, valamint az álláskeresési ellátásokra fordított kiadások nem diszkrecionális változásai. A hazai finanszírozású bruttó állóeszköz-felhalmozás meghatározása négyéves időszakra való simítással történt. A diszkrecionális bevételi intézkedéseket, illetve a törvényben előírt bevételnövelést figyelembe vették. A bevételi és a kiadási oldalon végrehajtott egyszeri intézkedéseket nettósításra kerültek.

- (8) Költségvetési helyzete fényében Romániának 2018-ban várhatóan további kiigazítást kell végrehajtania középtávú költségvetési célja, a GDP 1 %-ának megfelelő strukturális hiány elérése érdekében. A Stabilitási és Növekedési Paktum keretében közösen elfogadott kiigazítási mátrix alapján ez a kiigazítás a nettó elsődleges államháztartási kiadások legfeljebb 4,3 %-os nominális növekedését jelenti. Ez a GDP 0,5 %-át kitevő strukturális kiigazításnak felel meg. Változatlan politikát feltételezve fennáll annak a veszélye, hogy az ország 2018-ban jelentősen el fog térni ettől a követelménytől. Emellett a Bizottság 2017. évi tavaszi előrejelzése 2017-re a GDP 3,5 %-ának, 2018-ra pedig a GDP 3,7 %-ának megfelelő költségvetési hiányt vetít előre, ami meghaladja a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértéket. A Tanács összességében úgy véli, hogy az erősen romló költségvetési kilátásokra tekintettel 2017-től kezdődően a Romániának címzett ...-i [*date of adoption of ST 9999/2017*], a középtávú költségvetési célhoz vezető korrekciós pályától való jelentős, megfigyelhető eltérésének korrekciójáról szóló ajánlással összhangban jelentős további intézkedésekre lesz szükség a Stabilitási és Növekedési Paktum rendelkezéseinek való megfeleléshez.
- (9) Románia szilárd költségvetési keretrendszerrel rendelkezik, annak végrehajtása azonban nem teljes körű. A 2016. évi költségvetés jelentősen eltért a GDP 1 %-ának megfelelő strukturális hiányra vonatkozó középtávú céltól, ezáltal megsértve a nemzeti költségvetési keretrendszer hiányra vonatkozó szabályát. A 2017. évi költségvetés még inkább eltért a nemzeti költségvetési szabályoktól. A román hatóságok a korábbi évekhez hasonlóan 2016-ban sem küldték meg a parlamentnek a frissített költségvetési stratégiát a jogszabályban előírt augusztusi határidőig. Következésképpen az éves költségvetési folyamat nem igazodott a középtávú költségvetési stratégiához.
- (10) A kényelmes tőkepuffereknek és a fokozódó nyereségességnek köszönhetően 2016-ban tovább javult a bankszektor helyzete. A román hatóságok kötelezettséget vállaltak arra, hogy 2018-ban elvégzik a bankszektor átfogó eszközminőség-vizsgálatát és stressztesztjét. 2016 májusában hatályba lépett az adósságelengedéssről szóló törvény, ám a bankszektor érintő kockázatokat jelentősen mérsékelte az alkotmánybíróság ítélete, miszerint a bíróságoknak mérlegelniük kell, hogy a hitelfelvevők megfelelnek-e a pénzügyi nehézségekre vonatkozó jogi előírásoknak. A svájci frank alapú kölcsönök konverziójáról szóló, a parlament által 2016 októberében elfogadott törvényt a közelmúltban alkotmányellenesnek minősítették. Mindazonáltal az ismételten napirendre kerülő jogalkotási kezdeményezések továbbra is aggályossá teszik a jogi környezet kiszámíthatóságát, és a befektetői bizalmat is alááshatják.

- (11) Az adókijátszás Romániában elterjedt jelenség, amely csökkenti az adóbevételeket, hátráltatja a méltányos adózást és gazdasági zavarokat okoz. Az adózási fegyelem és az adóbeszedés javítására vonatkozó országspecifikus ajánlás tekintetében Románia csekély előrelépést ért el. 2016-ban módosították a héaalanyként történő nyilvántartásba vételre és a héa visszaigénylésére vonatkozó eljárást, az adóhatósággal összekapcsolt elektronikus pénztárgépek országos szintű bevezetése pedig jelenleg is folyamatban van. 2017-től különleges szabályok vonatkoznak a szállodaiparra, a vendéglátásra és az egyéb kapcsolódó ágazatokra, amelyek értelmében az adó mértéke a bevételi sávtól függetlenül kerül meghatározásra. Emellett az adókikerülés ösztönzőinek visszaszorítása érdekében szigorították az önfoglalkoztatás és a családi vállalkozások szabályozását. 2016-ban az adóbevallások és az adóbefizetés tekintetében erősödött a jogkövető magatartás, ezzel szemben a közös adó- és munkaügyi vizsgálatok és ellenőrzések nem járultak hozzá a helyzet javulásához. Ezen túlmenően a mikrovállalkozásként történő adózásra vonatkozó árbevételi küszöböt számottevően megemelték, az adókulcsot pedig csökkentették, ami a költségvetési bevételek rovására lehetővé tette a szabályoknak való megfelelést. A vállalkozások adózására vonatkozó ágazati és kategóriánkénti megközelítések azzal a kockázattal járnak, hogy mind a vállalkozásokra, mind az adóhatóságra terhet rónak, és nem eredményezik az adóbeszedés javulását.
- (12) A háztartások rendelkezésre álló jövedelme (a háztartások méretét figyelembe véve) rendkívül egyenetlenül oszlik meg Romániában, ami visszaveti az ország fenntartható és inkluzív növekedési potenciálját. A lakosság leggazdagabb 20 %-ának jövedelme több mint nyolcszorosa a legszegényebb 20 % jövedelmének. Ez az arány jelentősen magasabb, mint az uniós átlag. Az egyenlőtlenségek egyik fő oka az egészségügyi ellátáshoz, az oktatáshoz, a szolgáltatásokhoz és a munkaerőpiachoz való egyenlőtlen hozzáférés. Emellett a jövedelmi egyenlőséget tekintve az adózás és a szociális transzferek kifizetése előtti, illetve utáni helyzet közötti különbség uniós viszonylatban a legcsekélyebbek közé tartozik. A szociális referenciaindexet – amely a fő szociális juttatások számításának alapját képezi – 2008-as bevezetése óta nem frissítették. A be nem jelentett munkavégzés – a „zsebbe fizetést” is beleértve – még mindig elterjedt gyakorlat, és változatlanul károsan érinti az adóbevételeket, torzítja a gazdaságot, valamint aláássa az adó- és szociális ellátórendszer méltányosságát és hatékonyságát. Az adóhatóság és a munkaügyi felügyelőségek egy kísérleti program részeként közös nemzeti ellenőrzéseket hajtottak végre, ám ez mindeddig nem járt rendszerszintű hatással. Az erőforrások nem az adókijátszás legnagyobb kockázatának kitett ágazatokra összpontosulnak, a „zsebbe fizetés” nem kap elég figyelmet, és a megelőző intézkedések helyett a kényszerintézkedések vannak túlsúlyban.

- (13) 2016-ban javultak a munkaerőpiaci mutatók, és a munkanélküliségi ráta a válság előtti szintre mérséklődött. A gazdaságilag aktív népesség tovább zsugorodik, aminek hátterében a népesség előregedése és a változatlanul nagyarányú kivándorlás húzódik meg. Az alacsony munkanélküliséghez uniós viszonylatban az egyik legmagasabb inaktivitási ráta társul. A foglalkoztatási és az aktivitási ráta különösen a fiatalok, a nők, az alacsony képzettségűek, a fogyatékkal élők és a romák körében marad el jelentősen az uniós átlagtól. A nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok száma változatlanul igen magas.
- (14) A szegénységben vagy társadalmi kirekesztettségben élők aránya csökkenő tendenciát mutat ugyan, ám jellemzően rendkívül magas, mindenekelőtt a gyermekes családok, a fogyatékkal élők, a romák és a vidéki lakosság körében. 2016-ban egy szegénység elleni átfogó intézkedéscsomagot fogadtak el a népesség meghatározott csoportjait célzó jobb szolgáltatásnyújtás felé való szakpolitikai elmozdulás nyomán. A csomag egy kísérleti projektet irányoz elő, amely keretében integrált szolgáltatásokat biztosítanak a marginalizált közösségek részére. Ennek országos szintű kiterjesztése számottevően javítaná az integrált szolgáltatásnyújtás jelenleg alacsony szintjét. A korábbi országspecifikus ajánlások nyomán elfogadták a pénzügyi felzárkózást elősegítő minimumjövedelemről szóló törvényt, amelynek hatálybalépése 2018-ban esedékes. A pénzügyi felzárkózást elősegítő minimumjövedelem fokozza a szociális ellátás hatókörét és megfelelőségét, és a passzív támogatást kötelező aktív munkaerőpiaci intézkedésekkel és ellenőrzésekkel ötvözi. Mindazonáltal aktivizálási potenciálja csekély, mivel a kitűzött cél szerint 2021-re a kedvezményezettek 25 %-át kívánják bevonni az aktív munkaerőpiaci intézkedésekbe.
- (15) Az aktivizálási politika megerősítésre került a nemzeti foglalkoztatási hivatal megreformálásának keretében. A reformok között szerepel az álláskeresőknél és a munkaadóknál szóló, fokozottan testreszabott támogatás és integrált szolgáltatásnyújtás bevezetése. A nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok bevonásának és a számukra nyújtott szolgáltatásoknak a továbbfejlesztése folyamatban van. A munkaerőpiactól legtávolabb rekedt csoportokra irányuló aktivizálási politikák azonban korlátozottak, és a nemrégiben előterjesztett aktivizálási intézkedések már nem kezelik kiemelten ezeket a célcsoportokat. Az intézkedések hatóköre és a szociális szolgálatokkal való kapcsolata nem elegendő ahhoz, hogy lényegesen javuljon e csoportok munkaerőpiaci részvétele.
- (16) A nemek tekintetében a nyugdíjak adekvátsága és az időskori szegénység jelentős eltéréseket mutat, mivel – minden egyéb tényező azonosságát mellett – a nők alacsonyabb nyugdíjkorhatára alacsonyabb nyugdíjjogosultságot von maga után. Románia azon kevés uniós tagállam közé tartozik, amelyek nem irányozzák elő a nők és a férfiak nyugdíjkorhatárának közelítését. A férfiak és nők nyugdíjkorhatárának kiegyenlítéséről szóló törvényt 2013-ban terjesztették a parlament elé, egyelőre azonban csak a szenátus fogadta el a javaslatot.

(17) A termelékenység javulására, a jövedelemszint felzárkózására és Románia versenyképességi helyzetére való tekintettel az állami és a magánszektorbeli bérek növekedése különös figyelmet érdemel. A közszektorbeli béremelkedés a magánszektorba is átgyűrűzhet, ami hátrányosan fogja érinteni Románia versenyképességét. Az elmúlt évek során számottevően emelkedett a romániai minimálbér, ám még így is a legalacsonyabbak közé tartozik az Unióban. A minimálbér *ad hoc* jellegű emelései következtében lényegesen megnőtt a minimálbéren foglalkoztatottak aránya, és a közelmúltban erőteljes szűkülés történt a bérskála alsó végén. A vonatkozó országspecifikus ajánlásnak megfelelően 2016 elején háromoldalú munkacsoport jött létre egy objektív gazdasági, munkaerőpiaci és szociális kritériumokon alapuló minimálbér-megállapítási mechanizmus kidolgozása céljából, tevékenysége azonban jelentős késedelmet szenvedett, amelyet most maradéktalanul be kell hozni. A szociális párbeszédre továbbra is jellemző, hogy ágazati szinten szűk a kollektív tárgyalások köre, a fennálló intézményi hiányosságok pedig korlátozzák a reformok hatékonyságát.

(18) Az alapkészségek kielégítő szintje kulcsfontosságú a jó és biztos munkahelyek megtalálása és megtartása, valamint a gazdasági és szociális életben való sikeres részvétel szempontjából. A nemzetközi felmérések szerint a romániai serdülő korosztály alapkészségei súlyos hiányosságokat mutatnak. A korai iskolaelhagyók magas aránya, a felsőoktatásban való csekély részvétel és a nagymértékű kivándorlás szakemberhiányt eredményez. A színvonalas többségi oktatáshoz való hozzáférés különösen a vidéki területeken és a roma gyermekek számára meglehetősen korlátozott. A jó tanárokat nehéz vidékre vagy a főként roma tanulók által látogatott iskolákba vonzani, és ez a szegregációval és gyakran megkülönböztető szemléletmóddal párosulva a roma gyermekek gyengébb iskolai teljesítményéhez vezet. A többször is nyomatékosított országspecifikus ajánlásokra reagálva Románia elfogadta a korai iskolaelhagyásra vonatkozó stratégiát, és annak végrehajtása már megkezdődött. A legfrissebb intézkedések közé tartoznak az integrált beavatkozások, a „meleg étel az iskolában” kísérleti program, az ingázási költségek megtérítésének javítása, valamint a szegény gyermekek iskola előtti nevelését ösztönző szociális utalványok. 2017 őszére uniós finanszírozású projektalapú intézkedéseket helyeztek kilátásba a hátrányos helyzetű iskolák oktatási színvonalának javítása céljából, és a tantervek korszerűsítése is folyamatban van, de egyelőre még nem zárult le. A szegregáció elleni jogszabályokat javították, és ennek részeként megerősítették az iskolafelügyeleti szervek e területre vonatkozó hatásköreit. Ugyanakkor a monitoring módszertanát még nem dolgozták ki. Az oktatás terén fennálló társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek elleni küzdelem tartós sikere érdekében további intézkedésekre van szükség. Az ifjúsági garanciát mindeddig a korai iskolaelhagyóknak csupán egy részére sikerült kiterjeszteni, a második esélyt biztosító programok pedig még nem állnak rendelkezésre. A szakképzési rendszer nem igazodik eléggé a munkaerőpiaci igényekhez, és a felnőttoktatásban való részvétel kirívóan alacsony.

- (19) Románia népességének egészségügyi helyzete messze nem kielégítő. Az egészségügyi szakemberek hiánya, a kórházak alulfinanszírozottsága, a kórházi ellátás túlzott mértékű igénybevétele és a korrupció miatt korlátozott mértékben áll rendelkezésre hozzáférhető és jó minőségű egészségügyi ellátás, ami az alacsony jövedelmű személyeket és a vidéki térségeket érinti a legsúlyosabban. Az egészségügyi szakembereknek fizetett hálapénzen túlmenően a korrupció a kórházak közbeszerzéseire, a biztosítási csalásokra, valamint az ellátásokra való jogosultságot biztosító igazolásokért fizetett csúszópénzre is kiterjed. A vonatkozó országspecifikus ajánlással összhangban és a 2014–2020 közötti uniós finanszírozási időszak előzetes feltételrendszerének összefüggésében Románia bizonyos szakpolitikai intézkedéseket vezetett be a fekvőbeteg-ellátástól a járóbeteg-ellátás felé való elmozdulás érdekében. Regionális egészségügyi terveket dolgoztak ki az infrastruktúrával és a szolgáltatásokkal kapcsolatos igények felmérése céljából, és folyamatban van a nemzeti egészségügyi stratégia nyomon követése. A 2016–2020-as nemzeti korrupcióellenes stratégiával összhangban jogszabályt fogadtak el a hálapénzzel kapcsolatos visszajelzési rendszer felülvizsgálata érdekében, továbbá emelték az egészségügyi szakemberek fizetését. A korrupcióellenes stratégia átfogó intézkedéseket irányoz elő az egészségügy területén, amelyek között a kórházigazgatók elszámoltathatóságának és átlátható kinevezésének előmozdítása is szerepel. Mindazonáltal a közösségi ellátás, a járóbeteg-ellátás és a beutalórendszer még mindig gyerekcipőben jár, a hálapénzfizetés változatlanul bevett gyakorlat, nem biztosított a kórházak átlátható irányítása, az egészségügyi dolgozókra vonatkozó nemzeti stratégia elfogadása pedig továbbra is várat magára.
- (20) Románia közigazgatási és szakpolitikai döntéshozatali kapacitására rányomták bélyegüket a homályos eljárások és döntéshozatali folyamatok, a nehézkes adminisztratív eljárások, a minőségi bizonyítékok korlátozott igénybevétele, az ágazati szakpolitikák közötti gyenge koordináció és a széleskörűen elterjedt korrupció. A közigazgatási reform terén elért eredmények korlátozottak. A szervezeti struktúrák továbbra is instabilak, ami a közigazgatás függetlenségére és hatékonyságára is kihat. 2016-ban közszolgálati stratégiák indultak, ám azok egyes fő célkitűzései – különösen a munkaerő-felvételre, valamint a teljesítmény értékelésére és jutalmazására vonatkozó objektív kritériumok – mindeddig nem kerültek be a jogi keretbe. A bérszintek bizonyos mértékű harmonizációját előirányozták, ugyanakkor a teljesítmény és a javadalmazás között nincs egyértelmű kapcsolat központi és helyi szinten. A nemzeti közszolgálati hivatal kapacitását és hatáskörét tovább kell erősíteni. A szakpolitikai döntéshozatal átláthatóságának javítását célzó, 2016-ban kezdeményezett intézkedések közül néhányat vissza akarnak vonni. A stratégiai tervezés és a szabályozás hatásvizsgálata még nem épült be elég szilárdan a közigazgatási gyakorlatba.

- (21) A minőség és a mennyiség szempontjából is elégtelen közlekedési infrastruktúra a romániai gazdasági fejlődés egyik legsúlyosabb szűk keresztmetszete. A kapcsolódó hiányosságok kiküszöbölése érdekében – a vonatkozó országspecifikus ajánlást követve – Románia 2016 őszén elfogadta a közlekedési főtervet. A közúti infrastruktúrára irányuló beruházások felgyorsítása céljából az infrastrukturális beruházások kezelését kivonták az infrastruktúra adminisztrációjáért felelős hatóság hatásköréből. 2016-ban létrehozták a vasútrendszer reformjáért felelős testületet, amely 2017 közepén kezdi meg tevékenységét.
- (22) Az uniós tagállamok közül az utóbbi időben Romániában volt az egyik legmagasabb a beruházási arány. 2016-ban azonban az állami beruházás szintje visszaesett, ami egyebek mellett az uniós források alacsony mértékű felhasználására vezethető vissza. Az uniós finanszírozás nagymértékű igénybevétele és hatékony felhasználása elengedhetetlen ahhoz, hogy Románia képes legyen kiaknázni fejlődési potenciálját, különös tekintettel az olyan kulcságazatokra, mint például a közlekedés vagy a hulladékgazdálkodás. A közberuházások minőségére károsan hatnak többek között az irányítási problémák és a változó prioritások. Egy országspecifikus ajánlás nyomán szerény előrelépés történt a közberuházási projektek rangsorolásának és előkészítésének javítása terén. 2016 augusztusa óta a minisztériumok kiadási terveikben kötelesek figyelembe venni a beruházási prioritásokat, ezen túlmenően azonban nem tettek lépéseket a pénzügyminisztérium beruházási prioritások kialakításában játszott szerepének megerősítéséért, sem a közberuházási projektek minisztériumközi koordinációjának szorosabbra fűzéséért. A nemzeti hulladékgazdálkodási terv és hulladékmegelőzési program elfogadása legkésőbb 2016 végén lett volna esedékes, ennek ellenére mindmáig nem került rá sor. Ezekre a tervekre az irányítás javítása és a szabályozás végrehajtásának megerősítése szempontjából is szükség van, hogy a nemzeti és uniós források megfelelő becsatornázása révén az ország elérje az uniós szintű környezeti normákat.

- (23) A hatékony közbeszerzés meghatározó szereppel bír a stratégiai célok teljesítése és a Románia előtt álló fő szakpolitikai kihívások kezelése szempontjából, amelyek közé tartozik az állami kiadások hatékonysága, a közigazgatás korszerűsítése, a korrupció elleni küzdelem, valamint az innováció és a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása. A hatékony közbeszerzés emellett a polgárok közigazgatási szervekbe és demokráciába vetett bizalmát is alapvetően befolyásolja. Románia a közelmúltban lépéseket tett a közbeszerzési stratégia és cselekvési terv végrehajtása érdekében. A 2016 májusa óta hatályos közbeszerzési törvényhez kapcsolódóan 2016 júniusában végrehajtási jogi aktusokat fogadtak el a közbeszerzésre és a közüzemi szektorban végzett beszerzésre vonatkozóan, 2016 végére elfogadásra került a koncessziós szerződésekre vonatkozó másodlagos jog, a nemzeti közbeszerzési program pedig rendelkezéseket tartalmaz a korrupció megelőzésére és megfékezésére vonatkozóan. Mindazonáltal a stratégia több kulcsintézkedése továbbra is függőben van – ezek közé tartoznak a megerősített ellenőrzések és egyéb korrupcióellenes intézkedések, az elektronikus közbeszerzés mindenre kiterjedő végrehajtása, valamint a közbeszerzési tisztviselők képzése.
- (24) Románia lakosságának több mint 45 %-a vidéki térségekben él, amelyek messze elmaradnak a városi területektől a foglalkoztatás és az oktatás, a szolgáltatásokhoz és az infrastruktúrákhoz való hozzáférés, valamint az anyagi jólét tekintetében. Főként a vidéki térségekben az integrált közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítására, az alapvető infrastruktúra kiterjesztésére és a gazdasági diverzifikáció ösztönzésére vonatkozó országspecifikus ajánlásra reagálva Románia 2016-ban átfogó intézkedéscsomagot fogadott el a vidékfejlesztésről, amelyek között szerepelt a kisméretű gazdaságok korszerűsítése, a nem mezőgazdasági kkv-k támogatása, az infrastrukturális beruházások – a szociális szolgáltatásokat és az oktatást is beleértve –, valamint a munkaviszonyok legalizálása. Ezek sikere hosszabb távon azon múlik, hogy az ország képes lesz-e a kísérleti intézkedések nagyobb léptékű kiterjesztésére, valamint az elérhető uniós források hatékony becsatornázására és felhasználására.

- (25) Az állami tulajdonban lévő vállalatok meghatározó szerepet játszanak a gazdaságban, különös tekintettel a fő infrastrukturális ágazatokra. Az állami tulajdonban lévő vállalatok irányításának hiányosságai a magáncégekhez viszonyított alacsonyabb nyereségességben érhetők tetten, és káros hatást gyakorolnak az államháztartásra. A vonatkozó országspecifikus ajánlás tekintetében Románia számottevő eredményeket ért el az állami tulajdonban lévő vállalatok irányításának javítása terén. Az ilyen vállalatok irányítására vonatkozó elsődleges jogszabályokat kiegészítő rendelkezéseket 2016 őszén gyorsan elfogadták. A jogi keret illeszkedik a nemzetközi bevált gyakorlathoz az állami tulajdonban lévő vállalatok igazgatótanácsi tagjainak kinevezésére és a vállalatirányításra vonatkozó átláthatósági követelmények tekintetében, és különleges ellenőrzési és végrehajtási hatásköröket biztosít a pénzügyminisztérium számára. Ugyancsak lépéseket tettek annak érdekében, hogy a helyi önkormányzatok figyelmét is felhívják az új szabályokra, emellett nyilvánosságra hozták az állami tulajdonban lévő vállalatok költségvetési adatait. Mindazonáltal a szakképzett vezetők késedelmes kinevezése kérdéseket vet fel a további végrehajtást illetően.
- (26) Románia versenyképességét hátrányosan érintették a nem költségalapú versenyképesség terén felmerülő problémák és a magasabb hozzáadott értéket képviselő gazdaságra való átállás strukturális akadályai, mint például az összetett adminisztratív eljárások. Egy országspecifikus ajánlást teljesítve Románia 2016-ban több jogalkotási aktust fogadott el az adminisztratív eljárások egyszerűsítése, valamint a polgárok és a közigazgatás közötti kapcsolat javítása érdekében, ám ezek a rendelkezések csupán az eljárások egy töredékét érintették.
- (27) A korrupció változatlanul minden szinten jelen van, és továbbra is akadályozza az üzleti tevékenységet. Románia jelentős előrelépést tett az igazságszolgáltatási rendszer reformjának nagy része és a magas szinten elkövetett korrupció kezelése terén. Ennek ellenére az e területeken fennálló problémák megoldása érdekében további kulcsfontosságú intézkedéseket kell végrehajtani, hogy a reformok fenntarthatóvá váljanak és végleg megszilárduljanak. A korrupció megelőzését és leküzdését célzó további intézkedések kidolgozása terén történt némi előrelépés – különösen a helyi önkormányzati szinten –, ám a 2016-ban elfogadott nemzeti korrupcióellenes stratégia gyakorlati végrehajtása tekintetében továbbra is jelentős az elmaradás. További erőfeszítésekre van szükség annak érdekében, hogy a romániai közelemben tiszteletben tartsák az igazságszolgáltatás függetlenségét, teljeskörűen végrehajtsák a büntető és a polgári törvénykönyv reformját, valamint biztosítsák a bírósági határozatok hatékony végrehajtását. Az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus keretében Románia számára ajánlásokat dolgoznak ki az igazságügyi reformra és a korrupció elleni küzdelemre vonatkozóan. A Romániának szóló országspecifikus ajánlások ezért nem foglalkoznak e területekkel.

- (28) A 2017. évi európai szemeszter keretében a Bizottság átfogóan elemezte Románia gazdaságpolitikáját, és az elemzést közzétette a 2017. évi országjelentésben. A Bizottság értékelte továbbá a 2017. évi konvergenciaprogramot és a 2017. évi nemzeti reformprogramot, valamint az előző években Romániának címzett ajánlások végrehajtása érdekében hozott intézkedéseket. A Bizottság figyelembe vette nemcsak azoknak Románia fenntartható költségvetési, valamint társadalom- és gazdaságpolitikája szempontjából mutatott jelentőségét, hanem azt is, hogy megfelelnek-e az uniós szabályoknak és iránymutatásoknak, tekintve, hogy az Unió átfogó gazdasági kormányzását az uniós szempontoknak a leendő tagállami döntésekbe való beépítésével kell megerősíteni.
- (29) Ezen értékelés fényében a Tanács megvizsgálta a 2017. évi konvergenciaprogramot, és véleményét⁷ különösen az alábbi 1. ajánlás tükrözi,

AJÁNLJA, hogy Románia 2017-ben és 2018-ban tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2017-ben biztosítsa a középtávú költségvetési célhoz vezető korrekciós pályától való jelentős, megfigyelhető eltérésének korrekciójáról szóló, ...-i [*date of adoption of ST 9999/2017*] tanácsi ajánlásnak való megfelelést. A Stabilitási és Növekedési Paktum prevenciós ágának követelményeivel összhangban 2018-ban hajtson végre jelentős költségvetési kiigazítást. Biztosítsa a költségvetési keretrendszer teljes körű alkalmazását. Erősítse meg az adózási fegyelmet és az adóbehajtást. Lépjen fel a be nem jelentett munkavégzéssel szemben, többek között az integrált ellenőrzések szisztematikus alkalmazásának biztosítása révén.
2. Erősítse meg a célzott aktivizálási politikákat és az integrált közszolgáltatásokat, a munkaerőpiactól legtávolabb rekedt csoportokra összpontosítva. Jogszabály elfogadásával biztosítsa a férfiak és nők nyugdíjkorhatárának kiegyenlítését. A szociális partnerekkel konzultálva alakítson ki átlátható minimálbér-megállapítási mechanizmust. Javítsa a színvonalas többségi oktatáshoz való hozzáférést, különösen a roma gyermekek számára és a vidéki térségekben. Az egészségügyet illetően tegyen elmozdulást a járóbeteg-ellátás felé, és szorítsa vissza a hálapénzfizetés gyakorlatát.

⁷ Az 1466/97/EK rendelet 9. cikkének (2) bekezdése szerint.

3. Jogszábaý elfogadásával, objektív kritériumokat alkalmazva biztosítsa a közszolgálat megfelelő szakmai színvonalát és függetlenségét. Javítsa a közberuházási projektek rangsorolását és előkészítését. Gondoskodjon a nemzeti közbeszerzési stratégia időben történő, teljes körű és fenntartható végrehajtásáról.

Kelt Brüsszelben,

*a Tanács részéről
az elnök*
